

עולת העוף שעשה בה כמעשה חטאת.

בחטאת העוף ובעולת העוף אין שחיטה כשחיטת חולין, אלא מליקה, כמו שכתוב בתורה [פרשת ויקרא]. מליקה היא: הכהן חותך בצפורנו ממול העורף של העוף, עד

שחותך את המפרקת, וחותך את הסימנים.

שינויים אלו יתכנו, א. במקום: שדין חטאת העוף להזות את דמה למטה מחוט הסיקרא, אך מליקתה כשרה בכל מקום במזבח, ואילו עולת העוף כל עבודותיה, וגם המליקה

עליהם איסור הנ"ל שהגדיר אותו המהרי"ט אלגאזי שאינם גרועים מפסולי המוקדשים, ואיסור זה לא פקע. אבל קדשים שנשחטו בחוץ, הואיל ונשחטו פקע "איסור" זה מפני שאיסור זה פוקע בשחיטה,

הילכך הקשו תוס' שפיר על רש"י: מה הראיה משחוטו חוץ [מה שלי בשלך אסור אף שלך בשליי"] לחולין שנשחטו בעזרה? הלא שחוטו חוץ כבר נשחטו ואין עליהם שום "איסור"?

היוצא מדבריו, שרש"י ותוס' שניהם סוברים שיש איסור דאורייתא על קדשים שמתו [אף שודאי אין איסור דאורייתא של "מעילה"], אלא שהם חולקים במהות האיסור.

רש"י סובר שהוא איסור "קודש", והתוס' סוברים שהוא איסור "פסולי המוקדשים". הנפקא מינה בין שמות האיסורים הוא, שלדעת רש"י שהוא איסור "קודש", אינו פוקע על ידי שחיטה אפילו אם נשחט בחוץ, ואילו התוס' סוברים שאיסור "פסולי המוקדשין" פוקע על ידי שחיטה.

ועיין שם בהקלות יעקב שבסברא זו מתורצת קושיית האור שמח.

ולסיכום: באיסור הנאה מקדשים ישנם חמשה חילוקים.

א. דין מעילה מן התורה, לשלם קרן חומש ואשם.

ב. דין מעילה מדרבנן, לשלם קרן בלבד, כגון קדשים שמתו.

ג. איסור "קודש" מן התורה, איסור בלבד,

כגון קדשים קלים לדברי המשנה למלך, וקדשים שמתו לדעת רש"י במסכת קידושין.

ד. "איסור" פסולי המוקדשין, כגון קדשים שמתו לדעת הרי"ט אלגאזי [והיא שיטת תוס' במסכת קידושין, לדעת הקהילת יעקב].

ה. איסור מדרבנן, כגון חמש חטאות המתות, שאין בהן דין מעילה מדרבנן וכל שכן שלא מדאורייתא, אלא איסור דרבנן בלבד.

ובגדר האיסור נחלקו הגרי"ז והחזון איש.

הגרי"ז [שם] סובר, כיון שיש עליהן חיוב, מהלכה למשה מסיני, להוליכן למיתה, נכלל בעצם הלכה זו גם איסור בכל ההנאות. אלא, שחכמים הוסיפו עליו איסור מעילה בנוסף על איסור הנאה מהלכה למשה מסיני. [והנפקא

מינה הוא, כגון: המאכיל את חבריו, כמבואר].

החזון איש [שם] גם כן סובר, שיש איסור של הלכה למשה מסיני בחמש חטאות המתות, אלא שסובר, שאין איסור זה בגדר של איסור הנאה, אלא, כיון שמן התורה דינן שהן הולכות למיתה, לכן אסור לשחטן ולאכלן, כדי לא לבטל את מצוות התורה להמיתן. אך לרכוב עליהן, או להנות מהן בשאר הנאות שאינן מבטלות את מיתתן, מותר מן התורה. אלא שרבנן אסרו גם שאר הנאות.

ורבותינו האחרונים הוכיחו מהגמרא גיטין [כח ב] שדינן כחולין גמורין, והשוחטן בעזרה עובר על איסור חולין בעזרה. עיין שו"ת חתם סופר [חלק יורה דעה סימן יב] שו"ת אחיעזר [חלק יורה דעה סימן יג] ובפרי יצחק [חלק ב]. ועיין בחידושי הגאון רע"א בגיטין שם.